

Din makt ligger i kollektivavtalet

Kollektivavtalet ger dig förhandlingsrätt och försäkringar, det vill säga både makt och trygghet. Man kan säga att kollektivavtalen ger medelklassen rimliga villkor när samhällets trygghetssystem inte täcker upp.

ETT KOLLEKTIVAVTAL bygger på en överenskommelse mellan arbetsgivare och fackliga organisationer inom olika arbetsmarknadssektorer.

SÅ FUNKAR FACKET

Flera fackliga organisationer kan gå samman

och sköta förhandlingarna med arbetsgivaren med hjälp av en förhandlingsdelegation. Så har LSR gjort under en lång följd av år. Det samarbetet, där 17 förbund agerade tillsammans, gick under benämningen Akademikeralliansen. Den modellen övergavs för LSR:s del hösten 2009 då LSR istället gick med i OFR, Offentliganställdas förhandlingsråd (se faktaruta). I den konstellationen kommer LSR tillsammans med Vårdförbundet i avtalsrörelsen 2011 att omförhandla kollektivavtalen för anställda i landsting och kommuner.

INNEHÅLLET i kollektivavtalen varierar. De kan vara sifferlösa tillsvidarekonstruktioner, som LSR:s avtal i Akademikeralliansen har varit, eller mer precisa i fråga om löptid och lägsta lönepåslag i procent, som det kollektivavtal som Vårdförbundet förhandlade fram för sina medlemmar 2008. Ofta har de formen av försäkringar som ger ekonomisk trygghet vid sjukdom, föräldraledighet, arbetsskada, pensionering och dödsfall. Genom att så många i Sverige är medlemmar i fackliga organisationer blir ris-

ken fördelad på många. Det innebär att de ekonomiska förmånerna till dig som försäkrad blir omfattande samtidigt som de premier som arbetsgivaren betalar ändå kan hållas låga. Som enskild individ skulle du ha svårt att skaffa motsvarande försäkringar i ett försäkringsbolag. TCO har räknat ut att den enskilde tjänar 80 000 kronor per år på att omfattas av kollektivavtalade försäkringar. Summan som en sjukgymnast tjänar på att vara kollektivavtalsansluten ligger troligen på liknande nivå.

Kollektivavtalen reglerar också sådant som uppsägningstider, antal semesterdagar, bidrag till motionsaktiviteter, rätt till vidareutbildning, övertidsersättning och individuell lönesättning via årliga lönesamtal.

”Tillsammans med Vårdförbundet kan vi förhandla direkt med SKL”

Kollektivavtal kan även tecknas av privata arbetsgivare som till exempel Praktikertjänst AB, Capio och Carema. Arbetsgivare med färre anställda kan ”hänga på” befintliga kollektivavtal och teckna så kallade hängavtal.

Ett annat alternativ är att utforma sina anställningsavtal i enlighet med villkoren i branschens kollektivavtal, och själv sköta administrationen av pension och försäkringar för sina anställda. LSR erbjuder via medlemskapet en välfylld verktygslåda i dessa frågor för både privata arbetsgivare och arbetstagare.

HÖSTEN 2009 lämnade alltså LSR Akademikeralliansen, sin mångåriga avtalspartner. I den fackliga världen rönt upp-

brottet ganska stor uppmärksamhet eftersom det var en tydlig missnöjessignal.

– Vi fick inte gehör för våra avtalskrav i Akademikeralliansen, utfallet för LSR:s del blev för dåligt hos vissa arbetsgivare. Vi vill få in mer garantier, till exempel minst två procents lönehöjning och ett tidsbestämt avtal som ger LSR rätt till centrala förhandlingar direkt med SKL, säger Per Lowén, förbundsjurist och förhandlingschef för LSR.

Han ser det nya samarbetet med Vårdförbundet inom OFR som början på en process mot ett mer branschanpassat avtal.

– Våra frågor om specialisttjänster och deras värdering, om chefslöner och annat kommer fram på ett tydligare sätt eftersom vi nu tillsammans med Vårdförbundet kan förhandla direkt med SKL, tror han.

Enligt Mats Einerfors, LSR:s förbundsdirektör, har reaktionerna på övergången varit övervägande positiva. Lokalt ute i organisationen har många tyckt att det var på tiden. Men det finns också missuppfattningar av vad förändringen innebär.

– En del har trott att vi gått samman med Vårdförbundet, men det har vi alltså inte, klargör Mats Einerfors. Vi lämnar heller inte Saco, det är bara de centrala förhandlingsfrågorna som vi sköter tillsammans med Vårdförbundet och OFR. På lokal nivå, ute i distrikten, är det inget som hindrar att LSR samarbetar med andra Saco-förbund precis som förut, säger han.

Vad händer då nu? Ja, avtalsrörelsen 2010 berör inte LSR, eftersom avtalet med OFR och Vårdförbundet börjar gälla först den 1 april i år. LSR följer sedan Vårdförbundets avtalstid, vilket betyder att nytt avtal ska förhandlas fram 2011.

Viktigt råd. En av länkarna mellan förbundsstyrelsen och medlemmarna när det gäller avtalsfrågorna är förhandlingsrådet.

Till mångas lättnad satte inte SKL hotelserna från i höstas om att säga upp avtalet med Vårdförbundet i förtid i verket. Det hade i så fall inneburit en ovälkommen rivstart för LSR:s avtalsrörelse.

– Det var nog mest att betrakta som vapenskrammel inför lönerörelsen 2010, och SKL ville uppmärksamma att avtalet som garanterar två procents löneökning faktiskt kan sägas upp i förtid, tror Mats Einerfors. Andra förbund ska inte

se sifersatta avtal om en viss löneökning som avstamp för de egna kraven, särskilt inte i ekonomiskt kärva tider som nu.

EN AV LÄNKARNA mellan förbundsstyrelsen och medlemmarna när det gäller avtalsfrågorna är förhandlingsrådet. Det har en rådgivande funktion och består av en representant från varje distrikt och träffas en gång per år.

Förhandlingsrådet tillfrågas till exem-

pel när det blir fråga om att strejka eller inte, vid byte av avtalspartner och andra stora händelser. Rådet är också rådgivande i fackpolitiska frågor som nivån på ingångslönen och hur man kan påverka lönenivån generellt.

Ordförande i förhandlingsrådet är Elisabet Haraldsson, ledamot i förbundsstyrelsen och ordförande för LSR i Västernorrland. Vad tror hon om den nya avtalsalliansen? →

– För det första betyder det mycket att vi tillsammans med Vårdförbundet kommer till förhandlingsbordet och kan prata direkt med SKL. Tidigare ingick vi ju i en förhandlingsdelegation där vi var representerade av någon annan vid förhandlingarna.

Hon tror att sjukgymnasterna på lång sikt kommer att bli mer synliga som en yrkesgrupp som kan ta hand om patienterna direkt inom hälso- och sjukvården.

– Jag tror också att kravet på Socialstyrelsen att införa krav på specialistkompetens för vissa tjänster kan lyftas. Det skulle göra det lättare för oss att visa att man som sjukgymnast inte är utbytbar hur som helst. Där kan vi få viss draghjälp av Vårdförbundet och sjuksköterskorna, som redan gjort den resan, tror Elisabeth Haraldsson.

Hon hoppas även att det ska bli så att de som jobbat ett år ska ha rätt till en lägsta lön. För Vårdförbundets medlemmar

har detta gällt till och med 2009, vilket betyder att den som jobbat ett år får minst 21 100 i lön.

– Då är det också ett viktigt krav att lönerna för chefer och ledare inte tas från den så kallade tilldelningssumman för de kliniskt verksamma sjukgymnasterna, lägger hon till.

”Många ser inte nyttan av att engagera sig i samverkansgrupper.”

Elisabeth Haraldsson vill också slå ett slag för de samverkansgrupper som finns på olika nivåer inom landsting och kommuner. Hon uppmanar alla förtroendevalda att åta sig uppdrag i olika samverkansgrupper eftersom det är där MBL-frågorna sköts. (MBL står för medbestämmandelagen)

– Det är väldigt lärorikt. Man får veta mycket och man kan påverka genom att vara påläst och komma med egna förslag. Dialog är viktigt, påpekar hon.

Hon får medhåll av Wania Engberg, facklig förtroendeman i Västra Götalandsregionen och tidigare ledamot i förbundsstyrelsen.

– Många ser inte nyttan av att engagera sig i samverkansgrupper, men det är där alla organisationsförändringar, arbetsmiljöfrågor och exempelvis information om klinikens hela ekonomi tas upp.

Att engagera sig fackligt och delta i de olika samverkansorgan som finns inom kommuner och landsting på olika nivåer är också ett utmärkt sätt att göra sjukgymnaster som yrkesgrupp mer synliga inom hälso- och sjukvården. Det ger också makt att påverka.

HILDA ZOLLITSCH GRILL

Mer om kollektivavtal:
www.saco.se/kollektivavtal
www.sjukgymnastforbundet.se/fortroendevald/verktygsladan/avtal

FAKTA

OFR – Vad är det?

- Offentliganställdas förhandlingsråd, OFR, är en uppdragsstyrd förhandlings- och serviceorganisation för fackliga organisationer inom den offentliga sektorn.
- De femton medlemsförbunden samråder och samarbetar i gemensamma frågor, oberoende av centralorganisationstillhörighet, men behåller en stark självständighet.
- OFR sköter för medlemsförbundens

- räkning förhandlingar om pensioner och försäkringar. Övriga avtalsförhandlingar, om löner och andra anställningsvillkor i kollektivavtalet, sköts av förbunden själva.
- I avtalsrörelsen 2011 kommer Saco-förbundet LSR att förhandla med arbetsgivaren SKL, Sveriges kommuner och landsting, tillsammans med OFR-medlemmen Vårdförbundet, som tillhör TCO.